

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 28/1997 vp

Hallituksen esitys laeiksi kuntoutusrahalain 31 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta sekä työntekijäin eläkemaksun ja palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 153/1997 vp laeiksi kuntoutusrahalain 31 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta sekä työntekijäin eläkemaksun ja palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäre
- vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi, sosiaali- ja terveysministeriö
- kehittämisspäälikkö Mirjami Airaksinen, Kansaneläkelaitos
- johtaja Markku Koponen, Palvelutyönanta-

jat ry edustaen myös Teollisuuden- ja Työnantajain Keskusliittoa TT

- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- asiamies Riitta Työläjärvi, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- lakimies Markku Kojo, Akava ry
- erityisasiantuntija Sirkka-Liisa Karhunen, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Rebecca Svedlin ja johtava työvoimaneuvoja Merja Nyström, Helsingin työvoimatoimisto
- sosiaalityöntekijä Leila Rauvola, Helsingin kaupunki
- etuuskäsittelijä Pirjo Ränä, Rakennusliiton Oulun aluetoimisto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuntoutusrahalain 31 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta sekä laki työntekijäin eläkemaksun ja palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa.

Esityksessä ehdotetaan, että kuntoutuksien vähimmäismäärää ei tarkisteta indeksin muutosta vastaavasti vuonna 1998. Voimassa olevan

lainsäädännön mukaan indeksitarkistuksia ei tehdä vuonna 1998 eläkkeitä lukuun ottamatta muittenkaan indeksisidonnaisten etuuksien osalta.

Lisäksi ehdotetaan, että niissä päivärahaetuuksissa, jotka lasketaan henkilön palkan perusteella, vähennetään aikaisempien vuosien tapaan työtulosta tai maksettavasta etuudesta

työntekijäin eläke- ja työttömyysvakuutusmaksua vastaava osuus. Vähennyksen määräksi ehdotetaan kuusi prosenttia vuonna 1998.

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esitys on tullut ajankohtaiseksi työttömyysturvan peruspäivärahan korottamisen rahoittamiseksi. Valiokuntakäsittelyssä on kiinnitetty huomiota siihen, että esitys johtaisi ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan määrän alenemiseen keski- ja pienipalkkaisilla tulotasoilla. Alennus olisi enimmillään noin 4 markkaa päivässä. Saadun selvityksen mukaan tätä ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena. Alenemisen estäminen voitaisiin toteuttaa tarkistamalla hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen vähennysprosenttia siten, että vähennysprosentti olisi viisi prosenttia kuuden sijaan.

Valiokunta yhtyy selvityksessä esitettyyn näkemykseen ja pitää vähennysprosentin alentamista tarpeellisena. Valiokunta ehdottaa, että niissä päivärahaetuuksissa, jotka lasketaan henkilön palkan perusteella, vähennetään työtulosta tai maksettavasta etuudesta työntekijän eläke- ja työttömyysvakuutusmaksua vastaavana osuutena esitetyn kuuden prosentin sijasta viisi prosenttia.

2. Laki työntekijän eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysturvamaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

1 §. Hallituksen esitykseen sisältyvän pykälän mukaan päivärahan perusteena olevista työtu-

loista tai vaihtoehtoisesti etuuden määrästä vähennettäisiin työntekijän eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun osuutena kuusi prosenttia ennen päivärahaetuuden vahvistamista. Vähennys tehtäisiin verotuksessa todetuista tai arvioituista työtuloista. Edelleen vähennys tehtäisiin vain vuonna 1998 alkavien päivärahojen perusteena olevista työtuloista.

Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan alenemisen estämiseksi valiokunta ehdottaa, että pykälässä tarkoitettu vähennysprosentti muutetaan kuuden prosentin sijasta viideksi prosentiksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 1 § muutettuna seuraavasti:

1 §

Jos laissa, asetuksessa tai valtioneuvoston päätöksessä säädetään, että päivärahan tai sitä vastaavan etuuden määrässä on otettava huomioon henkilön työ- tai virkasuhteesta saadut työtulot, näistä työtuloista tai maksettavasta etuudesta on vuonna 1998 vähennettävä viisi prosenttia.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jäs. Anne Huotari /vas
Liisa Hyssälä /kesk
Kari Kantalainen /kok
Paula Kokkonen /kok
Mikko Kuoppa /va-r

Eero Lämsä /kesk
Maija Rask /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Marjatta Vehkaoja /sd
Marja-Leena Viljamaa /sd
vjäs. Pehr Löfv /r.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Pidän epäoikeudenmukaisena hallituksen linjaa, jonka mukaan eläkkeitä lukuun ottamatta sosiaaliturvassa ei tehdä indeksitarkistuksia, vaan indeksitarkistukset jäädytetään vuoden 1998 loppuun. Se, että indeksijäädytys on ulotettu koskemaan myös sosiaaliturvan vähimmäistasoja, kuten kuntoutusrahan vähimmäismäärää, vaikeuttaa erityisesti pienituloisten kansalaisten mahdollisuuksia selviytyä erilaisista ongelmista. Kuntoutusrahan vähimmäismäärä on vain 60 markkaa päivältä eli noin puolet työttömien peruspäivärahasta, joten kyse on hyvin pienillä tuloilla elävien ihmisten toimeentuloon kohdistuvasta leikkauksesta. Sitä paitsi valtiontalouden kannalta säästövaikutus on melko vaatimaton.

Viime vuosina sovellettu periaate, jonka mukaan palkansaajilta perittäviä työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja käytetään perusteena työttömyys-, sairaus- ja muiden vastaavien ansiosidonnaisten päivärahojen tason alentami-

seen, on lähtökohdaltaan hyvin kyseenalainen. Mitä enemmän palkansaajat osallistuvat sosiaaliturvan rahoittamiseen, sitä enemmän voidaan sosiaaliturvasta samalla leikata tätä periaatetta soveltamalla. Palkansaajilta perittävien maksujen korottamista käytetään perusteluna näillä maksuilla rahoitettavan sosiaaliturvan heikentämiseen.

Päivärahoja laskettaessa tehtävän vähennyksen korottaminen 4,5 prosentista 5 prosenttiin on uusi huononnuksien ansiosidonnaisen sosiaaliturvaan. Muutoksella ei ole suoraa yhteyttä eläke- ja työttömyysvakuutusmaksuissa tapahtuneisiin muutoksiin. Huononnuksien vaikuttaa erityisesti työttömien toimeentuloon.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1997

Mikko Kuoppa /va-r

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallitus jatkaa tyyliä linjaansa, jonka mukaan pienimpiinkään sosiaaliturvaetuuksiin ei sallita indeksitarkistuksia. Käsiteltävänä olevassa 1. lakiehdotuksessa tämä kohdistuu sairaita ihmisiä koskevaan kuntoutusrahaan, jonka vähimmäismäärä on vain 60 markkaa päivältä. On hämmästyttävää, vaikkakin hallituspuoleille tavanomaista, että tämän minimikorvauksen taso ei herätä huolestuneisuutta.

Suurempien korvausten osalta sen sijaan hallitusryhmissäkin ollaan valmiita tekemään meidänkin mielestämme tarpeellinen korjaus, kuten tapahtuu 2. lakiehdotuksen osalta.

Emme hyväksy vähimmäisturvaan kohdistuvaa epäoikeudenmukaista kohtelua, vaan edellytämme, että kuntoutusrahaan tehdään indeksin mukainen tarkistus.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. lakiehdotus hylätään ja

että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1997

Liisa Hyssälä /kesk

Eero Lämsä /kesk

